

venc, l'àngel *él guisan* ab molt bon temps, e atrobà oberta la càrcer on estava Sent Matheu, e *él vesent plorà Sent Andreu molt*» (f° 5v2). En castellà només hi ha *guidar* en alguns passatges del ms. aragonès del *Li. de Alexandre* (*guiar* en els altres i, en el ms. lleonès, pertot): cosa lògica en aragonès antic, que així com conservava la -r- sense sonoritzar, també havia de mantenir la -d- etimològica. — ¹⁰ En la polèmica entre Bruch i Rohlf (ZRPb. LI, 732ss.; LI, 301 i 751) sobre els casos en què l'oc. ant. -z- sembla representada una -r-, tots dos lingüistes prenen posicions extremes, que en llur totalitat són indefensibles. El veure encreuaments pertot, sistemàticament, és inadmissible (i més que cap l'acudit de fer encreuar *wīTAN amb un gòtic *wīDOS 'més lluny', que ell volia pendre com a base de *guiar!*); tampoc és bona la posició de Rohlf de recórrer a un manlleu del francès per explicar tots els casos, ço que el porta, entre altres, a l'absurd que el cast. *mismo*, l'oc. *mezesme*, i fins l'it. *medesimo*, serien francesismes! — ¹¹ Ningú aliment, doncs, la sospita que aquell *engabiari* de Montcada pogué ser derivat de *gàbia* per algun artefacte que possessin al pi; les formes bearnesa i tortosina ho refutarien i res no hi dona peu en la definició d'Aguiló. Fins si fos el contrari sempre ho hauríem de rebutjar com a cosa o procediment suggerit pel nom, no creador del nom. ¹² Un altre testimoni del caràcter legal-administratiu, i vida vigorosa, és el bearnès ja antic «*guiit*: le guidonnage, taxe sur les bêtes de transhumance, perquè par les *guidoers* --- par un système de fermage», Tucoc Chalà, comentari al *Cartulari* d'Osau, p. 29. — ¹³ De *guia* 'branqueta' degué formar-se un diminutiu **guiola*, del qual sortiria, amb -io- > -ivo-, el terme familiar ross. semi-jargonesc *guiboles* 'cames primes i llargues', usat per Saisset: «per ballar tot un dia amoleu *les guiboles*» (AlcM). Potser hi contribuï *gaivoles/gaixboles* CAVEOLA 'gabieta d'espant' 'on es porta la fura' (BDC xx, 314; xxiv, 45), a causa de les reixetes que formen aquestes petites gàbies, o el nom de planta i de reg *agulloles/agujoles*. — ¹⁴ Però esborrar en AlcM l'accepció § 3v «estómac del gall», deguda a una mala accentuació de *guiés* per *guiers*, mal entès com si fos *gües*.

Guiar, V. *guisar* (GUISA) *Guiatge*, V. *guiar*
Guibola, V. *guiar* (nota 13) *Güidar* men., V. *cuidar*

GUIER o GRIER, 'pap dels ocells', del mot GIZE-⁵⁰ RIUM id., rar si bé ja antic en llatí, i probablement d'origen estranger, potser oriental; la forma sense r es troba també en fr. *gésier*, una i altra també en oc. *guizier*, *grizier*. □ 1.ª doc.: *guier*, 1575, OPou; *grier*, 1670, DTo.

«Lo pap o *guer*: ingluvies», OPou (*TbPu.*, 46).¹ «*Griber*, vide pap», DTo. 1670; «*griber*, ventrell de auell: aviarius ventriculus, aviarius stomachus, aviarii stomachi fundula», Lacav. En el DAG: «*guier*: el pap, ventrell dels ocells, prov. Lleida», i «*grier*: ven-

trell de l'ocell, molleja»; l'AlcM atribueix «*grier*: gavatx, ventrell de les aus» a la PnaVic, i en efecte jo ho havia sentit repetidament a Mn. Griera, però no és mot usual a Bna. ni l'he sentit en enlloc del cat. central. Sí en català occidental, però allà sembla designar pertot el pedrer (cavitats distintes, AlcM): «*lo guié* = lo pedrer (estómac dels auells)» a Ponts (Montanyà, *Top. Mèd.*, p. 212); *grié* a Tavascan (1934) i a la Vall de Barravés (BDC vi, 2); en els altres pobles de Cardós i Vall Ferrera vaig sentir una variant amb la -z- conservada (també a Andorra, DAG): «*grizé*: un òrgan de l'aparell digestiu dels ocells» (Tor), «*grizé*: és més avall del *verbé*»; cf. gascó *erbé* «jabot des oiseaux», FEW iv, 406a12-6; «a dins de la tripa» Àreu; i a Estaon i Esterri de Cardós: «pedrer: en l'aparell digestiu de l'ocell, més avall del pap: en matar-lo s'hi trobe arenes» (1933-4).

En fi hi ha una variant *guifer* en rossellonès, que Griera recollí a Catllà de Conflent (ZRPb. xlv, 249); fou usada per Saisset: «eri roig com una pebrina, / botat com un canard que mostra lo *guifer*», «un cop, que eri petit / --- / Me vari firar, per un sou, / d'un petit pardalet, de poc ixit de l'ou, / era tot boca-groc; sempre sempre piulava: / tenia re que lo canó... / Quant a casa me l'en vai dure, / la un deia: —Ten la pipida. / Un altre: —I quin *guifer* tan gros: s'estofarà!» (*Perpiny.*, 30, 96); «Ara és vingut al temps de s'escalfar / --- / d'agafar el ganivet i matar el gall / --- / Afegiu ademés algun granatxa / que llisa i se trascola en el *guifer*, / envermellint les galtes com una atxa: / i me'n ric si el vent sembla un Llucifer!». J. Seb. Pons (*Canta-Perdiu*, p. 148, trad. «gésier»). No es veu clar com s'explica aquesta variant amb -f-. Potser contaminació de *golafre* o *llefre*? ¿O de *grifó* com a nom d'ocell? Potser més aviat del tort. *carnis guifes* 'carns de bèstia mort' [1344, BABL xii, 61], cf. cast. JIFA (id. DCEC), i *guifa* en el *Torc.* d'Aversó (no definit, 106.3).

Fora del català trobem el mot ja en llatí, on sembla que ja l'usà Lucili, S. II a. C. (en text, però, poc clar i segur), i en tot cas figura en la *Cena Trimalchionis* de Petroni, on el llibert Habinnas diu «habuimus, tamen, in primo, porcum botulo coronatum; et circa, sanguiculum et *gizeria* optime facta» que Ernout tradueix ⁴⁵ «un porc couronné de boudin et tout autour des saucisses et des *gésiers* très bien préparés» (LXVI, 2), i ed. Schmeck (1964, p. 62). Aquest i Heraeus (*Die Sprache des Petronius*, 81-2) ho expliquen com 'estómac i budells de gallines, o en general d'ocells', menja de gormet. És el plural d'un neutre *gizerium*. Hi ha encara «*gigeria*: intestina gallinarum» en Nonius (119.16) i en una glossa (CGL v, 642, 23); i un *xizeria* en Du C.²

S'han fet diverses conjectures etimològiques sobre el mot llatí; que, a causa de la seva -z-, té aire clar d'estrangeria, d'acord amb la raresa de les seves aparicions llatines. Entre aquelles sembla que la de Schuchardt (ZRPb. xxviii, 444-9; cf. Walde-H. i Ernout-M.) és difícil, almenys, de recusar: es tractaria d'un reflex indirecte del persa *jigar* 'fetge' que és el representant en aquesta llengua del nom indoeuropeu comú d'aquesta